

Under Jyllands-Postens besøg på Vejle Privatskole var eleverne ved at sætte sig ind i, hvad der skete under Enevælden. Fra venstre er det Sena Haci, Gulbeyza Aytac, Rama Ahmed, Haja Ahmed og Talha Cevirici sammen med deres lærer, Adnan Brnjak.

Foto: Sebastian Buur Gunvald

Grundtvig med muslimsk fortegn?

Friskoler: Privatskoler for indvandrerelever er blevet beskyldt for at skade integrationen. Skolerne bliver mere populære, og de dukker nu op i provinsen. Er det et sundhedstegn eller et problem for demokratiet?

MORTEN VESTERGAARD
BOY REPENNING (Research)

morten.vestergaard@jp.dk

I mere end 100 år har det været en del af den danske skoletradition, at forældre har frihed til at gå sammen og oprette en skole. En friskole.

Når forældrene har indvandrerbaggrund, og når de går sammen om at oprette en skole for elever, der har indvandrerbaggrunden og deres muslimske tro til fælles, bliver det ofte betragtet med skepsis. Bruger børnene dagen på at læse Koranen? Går det ud over integrationen i samfundet, når indvandrerelever går på deres egne skoler? Det har politikere spurgt sig selv og andre. Det er selve sammenhængskraften i samfundet, der er på spil, lyder det.

De seneste år er det blevet mere populært for forældre med indvandrerbaggrund at sende deres børn i friskole for indvandrere frem for i folkeskolen. Skolerne dukker nu også op uden for de største byer – i Vejle, Roskilde og fra næste skoleår efter planen også i Esbjerg. Syv skoler er

oprettet de seneste fem år, og elevtallet er vokset fra 3.800 til over 5.000.

Samtidig viser en gennemgang af de 27 eksisterende indvandrerskoler, at deres elever generelt klarer sig godt til folkeskolens afgangsprøve. På ingen af skolerne er elevernes karakterer lavere end de burde, når man tager højde for elevernes socio-økonomiske baggrund, og på en række skoler får eleverne endda markant højere karakterer, end de burde få. De skoler sender næsten alle elever videre på en ungdomsuddannelse. Københavns Kommune har endda indledt et samarbejde med tre af friskolerne for at blive klogere på, hvordan man kan sikre høj faglighed på kommunens folkeskoler, hvor der er en stor overvægt af tosprogede elever.

Skidt for folkeskolen

Spørgsmålet er, om samfundet skal glæde sig eller beklage, at skolerne dukker op?

Garbi Schmidt, der er professor på Institut for Kultur og Identitet på Roskilde Universitet, peger på, at folkeskolen er den dannelsesinsti-

tution og det sted, hvor også elever med indvandrerbaggrund lærer om det danske samfund og dansk kultur.

»Men det sker også på friskoler. Hvis de ikke danner demokratiske borgere, der bagefter kan klare sig i det danske samfund, vil forældre ikke blive ved med at sende deres børn til skolen. Og det er min erfaring fra feltstudier, at både skoler og forældre er bevidste om det. Derfor sætter skolerne jo heller ikke eleverne til at læse i Koranen dagen lang,« siger Garbi Schmidt.

Ifølge professoren er det et tab for sammenhængskraften, når børn med forskellige baggrunde – både etnisk og socialt – ikke lærer hinanden at kende gennem skolen.

»Det er i høj grad også et tab for de etnisk danske børn, at de ikke lærer de indvandrerbørn at kende, som nu går på privatskole. De etnisk danske elever kommer også til at mangle venskaber og diskussioner med denne gruppe af børn. Derfor ville det være en fordel for folkeskolen, hvis indvandrerleverne blev der, og man bør stille sig selv spørgsmålet,

FAKTA

Friskoler for indvandrere

27 af landets privatskoler har 100 pct. tosprogede elever og er oprettet af forældregrupper, der har indvandrerbaggrund.

De seneste fem år er der oprettet syv nye skoler, og mindst to af de friskoler, som er anmeldt med skolestart næste år, er også målrettede elever med indvandrerbaggrund.

Elevtallet på skolerne er steget fra 3.800 i 2009 til mere end 5.000 i 2013.

Kilde: Dansk Friskoleforening, Danmarks Privatskoleforening og Undervisningsministeriet

hvorfor deres forældre vælger folkeskolen fra? Er det, fordi folkeskolen har en udfordring med at være hele folkets skole?»

Peter Bendix Pedersen er formand for Dansk Friskole-

forening, hvor de fleste private skoler for indvandrerelever er medlemmer. Han mener, at indvandrerskolerne er et sundhedstegn for demokratiet.

»På samme måde som en grundtvig-koldsk skole er disse skoler opstået, fordi en gruppe af forældre ønsker en skole med et bestemt værdigrundlag, som i dette tilfælde blot er muslimsk. Vi kan ikke begynde at sige, at de ikke må have 100 pct. indvandrerlever, for så skal vi også sige, at Rudolf Steiner-skolerne skal holde op med at bedrive en bestemt pædagogik. Disse skoler siger klart, hvad deres værdier er, og hvad de står for. Det er i virkeligheden meget grundtvigsk,« siger friskolernes formand.

Læser også Blicher

Annette Ihle, der er adjunkt på professionshøjskolen UC Sjælland, har lavet feltstudier på privatskoler, der er målrettede elever med indvandrerbaggrund, og hendes konklusion er, at det, der foregår i timerne, ikke adskiller sig markant fra, hvordan der undervises på folkeskoler og andre privatskoler.

»De læser også St. St. Blicher i dansk, og friskolernes undervisning skal jo stå mål med folkeskolens undervisning,« siger Annette Ihle, som dog forklarer, at lærergruppen adskiller sig, idet de ofte også har uddannede lærere.

»Nogle lærere er ansat, fordi de har en bestemt etnisk baggrund, og fordi deres tilstedeværelse er med til at skabe tryk hos forældrene,« siger lektoren, som vurderer, at tryk og tillid er den grundlæggende forklaring på, at flere forældre med indvandrerbaggrund vælger en privatskole.

»Hvis forældrene ikke oplever, at deres børn klarer sig godt i en folkeskole, flytter de dem til en privatskole, hvor de er trygge. På disse skoler bliver der f.eks. ofte reageret med kontakt til forældrene, hvis en elev ikke laver lektier,« siger Annette Ihle.

Laura Gilliam, lektor på Institut for Uddannelse og Pædagogik på Aarhus Universitet, har lavet feltstudier blandt tosprogede elever i folkeskolen. Hun peger på, at nogle indvandrerfamilier oplever, at der ikke er plads til deres religion i folkeskolen –

Muslimsk friskole: Vi gør elever klar til integration

■ Den nystartede, muslimske friskole Vejle Privatskole leder efter større lokaler til de mange nye elever.

■ Skolen kalder sig et alternativ til tosprogede børn, der ikke trives i folkeskolen.

MORTEN VESTERGAARD

morten.vestergaard@jp.dk

I en sofa sidder fire piger fra 7. klasse tæt. De skæver til hinandens iPads, mens de diskuterer, hvordan de skal forklare, hvad der skete ved statskuppet i 1660. Altså dengang Enevælden blev indført i Danmark.

Det særlige ved gruppearbejdet er, at de fire piger går på Vejle Privatskole, som er en af de nye friskoler, der er målrettet elever med tosproget baggrund, og som har et erklæret muslimsk værdigrundlag.

Skoleleder på Vejle Privatskole, Ahmet Incikli, har inviteret indenfor for at vise, hvordan en muslimsk friskole kan se ud.

»Vi er et alternativ for de forældre, som ikke mener, at deres børn trives godt nok i folkeskolen,« siger skolelederen, som forklarer, at skolen målretter undervisningen til tosprogede elever, hvor nogle har brug for at få forklaret et begreb på en anden måde.

Ønske fra forældre

Ahmet Incikli og skolens bestyrelsesformand, Akif Ün-lü, fortæller, at de blev opfordret til at oprette skolen af forældre med tyrkisk baggrund.

I dag har 70 pct. af skolens elever tyrkisk baggrund.

»Mange forældre føler, at de og deres børn skal forsvare sig i folkeskolen, fordi de har indvandrerbaggrund. De føler sig pressede til, at børnene skal bade uden tøj på, når der er svømning i skolen, og til at deltage i kristne højtider. Det er sådan noget, der gør, at mange elever skaber sig en identitet som indvandrere, og at nogle af drengene mener, at de skal være gangstere,« siger Ahmet Incikli, som fortæller, at mange af skolens elever klarer sig bedre fagligt, efter at de er skiftet til friskolen.

»Her fylder deres indvandrerbaggrund og deres religion jo mindre, fordi der ikke sættes spørgsmålstejn ved den, og så kan de koncentrere sig om at lære noget.«

Vejle Privatskole åbnede for et år siden med 85 elever fra 0. klasse til 7. klasse. I år er der 125 elever, og målet er at blive 150 elever. Det kræver dog, at man finder andre lokaler end den tidligere Super Brugsen i Vejle-forstaden Løget, der i dag udgør rammerne om skolen.

Rammerne er beskedne

med små klasseværelser, et køkken og et lærerværelse, der også er skolelederens kontor.

Det kunne være en hvilken som helst friskole. Alle elever taler umiddelbart kun dansk sammen, og på de hvide vægge er der trykt tekst med skolens mål: Vejle Privatskole skal være en af de fagligt bedste grundskoler i Danmark.

Morgenbøn

En umiddelbar forskel er elevernes udseende. Ca. halvdelen af pigerne bærer tørklæde, og det samme gør seks af ni lærere, som har indvandrerbaggrund. En anden forskel er, at der serveres halalkød til frokost, og at dagen begynder med en morgensamling, hvor der læses et kapitel i Koranen, og eleverne i fællesskab beder en bøn skrevet til skolens elever.

»O Allah, gør vores forældre stolte. O Allah, hjælp os til at blive dygtige elever. O Allah, vis os profetens vej,« lyder det bl.a.

Resten af skoledagen bruges der ikke tid på religion.

Ikke en koran-skole

»Jeg har afvist forældre, som ville skrive deres børn op til skolen, fordi de troede, at vi var en koran-skole,« siger Ahmet Incikli.

Akif Ün-lü mener ikke, at det skader integrationen i samfundet, at tosprogede børn går på en skole for sig. Han peger på, at der er etnisk danske lærere ansat på Vejle Privatskole, at skolen har samarbejde med en kristen friskole, Sct. Lucas Skolen, og at eleverne kommer på udflugter.

Ahmet Incikli supplerer:

»Det skaber ikke mere integration, hvis tosprogede elever er sammen i en gruppe i folkeskolen, og hvis de ikke føler sig tilpasse. Forældrene til vores elever ønsker jo netop, at deres børn skal blive dygtige, så de kan klare sig i det danske samfund. Målet for os er, at eleverne bliver klar til at gå videre i gymnasiet og få et job, hvor de møder etniske danskere.«

To af de fire piger, der sidder tæt i sofaen og laver gruppearbejde, har tidligere gået på en anden muslimsk friskole.

De to andre gik på en folkeskole i Vejle. En af den er Rama Ahmed, og hun har ikke fortrudt skoleskiftet.

»I min folkeskoleklasse var vi splittet i forskellige grupper – flere tosprogede grupper og så de danske elever. Hvis min veninde en dag ikke var i skole, havde jeg reelt ingen at tale med. Her har jeg mange veninder. Der er altid nogen at tale med. Det er ligesom nemmere at gå her.«

og især ikke til at være muslim.

»De fleste skoler er optaget af at tage hensyn til de muslimske børn, men forventer så til gengæld, at børn ikke skal være optaget af religion. Det betyder, at nogle børn oplever, at man skal nedtone sin religion i folkeskolen – især hvis man er muslim. På en muslimsk friskole er der en anden accept af religiøsitet, og det er normalt at være muslim. Samtidig kan forældrene søge til disse skoler, fordi de forventer, at de vil understøtte deres opdragelse af børnene.«

Det er også oplevelsen på privatskolen Al Hikma i Valby. Det er en af de skoler, hvor eleverne klarer sig bedre, end de burde i forhold til folkeskolens afgangsprøve. Viceskoleleder, Allaa Al-Naqach, beskriver skolen som et sted, der satser på faglighed, disciplin, og som er inspireret af den grundtvigkoldske friskoletradition.

Gider ikke Koranen

Han erkender dog, at det er en svaghed, at der er ikke er etnisk danske elever på skolen.

Her er der privatskoler for indvandrerelver

JP-grafik: RK

»Men når forældre ikke mener, at folkeskolen uddanner og integrerer deres børn godt nok, er det bedre, at eleverne kan gå i skole hos os. Når de forlader os, har de et positivt billede af det dan-

ske samfund, de er dygtige, og de har forudsætningerne til at blive integrerede. Modsat kan nogle indvandrerelver i folkeskolen få negative oplevelser med det danske samfund,« siger

Allaa Al-Naqach, som forklarer, at undervisningen ikke adskiller sig meget fra andre skoler.

Dog er der undervisning i arabisk/dansk for de små klasser, og i faget historie bliver der gjort mere ud af Mellemøsten og Iraks historie. Islam fylder meget lidt på skolen, siger han.

»Jeg kan forsikre de skeptiske om, at vores elever ikke sidder og reciterer Koranen. Det gider de da ikke. Vi taler om etiske og moralske emner i faget religion. Forskellen er, at man i folkeskolen bruger Bibelen som udgangspunkt, vi bruger Koranen.«

Hans råd til Københavns Kommune om at undervise tosprogede elever var, at folkeskolerne skulle sørge for at skabe disciplin og mere respekt omkring læreren.

»Hos os har læreren altid ret. Vores lærere skal ikke lægge øre til utilfredse forældre. Derfor er grundstemningen, at der er respekt om læreren, og at læreren har frihed til at undervise, som han eller hun mener er bedst.«